

NEKA TOPONOMASTIČKA I TOPOGRAFSKA
PITANJA DUGOG OTOKA

Po toponomastici u raznim krajevima zadarske okolice, pa i otočja, vidimo, da je bilo kontinuiteta u naseljima. Staru ilirsko-keltsku toponomastiku modificirali su Rimljani, a kasnije i dalmatinski Romani, prema zakonima svoga izgovora. U mnogočemu je to osnova mnogim današnjim hrvatskim nazivima zadarske okolice, pa i zadarskog otočja. Prof. Bartoli tvrdi, da su svi narodi, počevši od Ilira pa do Hrvata, ostavili jezičnih tragova na istočnim obalama Jadrana¹⁾.

Za provale naroda romanski je živalj stisnut u gradske zidine, jer su Hrvati bili zaposjeli svu zemlju do tvrdih gradskih zidova. Nemamo pozitivnih vijesti, da su u početku prešli i na dalmatinske otoke. Analogno činjenici, da su se Salonitani sa splitskih otoka povratili natrag na obalu i utvrdili se u carevoj palači²⁾ — poznijem Splitu, — smijemo nekako zaključiti, da su i zadarski otoci ostali u nesmetanoj vlasti Zadrana. Otuda i to, da su Zadrani morali silom prilika posvećivati pažnju svojim otocima i obrađivati ih kao jedini sigurniji izvor svog opstanka³⁾. Otoci su tada dobili veliko značenje za Zadrane, pa su ih počeli jače obrađivati i racionalnije iskorištavati. Bili su, uglavnome, pastiri i ribari, porazbacani po plodnijim položajima pojedinih otoka, stisnuti u manja naselja⁴⁾.

Porfirogenet donosi, da su u njegovo doba (polovinom X. stoljeća)

¹⁾ Dr. M. Bartoli, *Das Dalmatische II*, Wien 1906 (Schriften des Balkankommis., Linguistische Abt. IV, V. § 121—123), apud Marčić L., *Zadarska i šibenska ostrva*. (Iz: 26 Knj. „Naselja i poreklo stanovništva“), Beograd 1930, 220.

²⁾ Thomas Archidiaconus, *Historia Salonitana VII*; apud Rački, *Documenta historiae chroaticae periodum antiquam illustrantia*, Zagreb 1877, 279—280.

³⁾ Sv. L. Marčić, sp. dj. 220.

⁴⁾ Na otoku Ugljanu, u mjestu zvanom Muline, vide se temelji jedne crkve. Duga je 21 m s apsidom, kojoj promjer iznosi 3 m. Ova crkva govori za jače kršćansko naselje. Na tu crkvu svratio mi je pažnju župnik Ugljana D. R. Filipi. Stručno iskanje moglo bi dati i drugih rezultata.

bili naseljeni samo Vrgada i Ugljan od svih zadarskih otoka⁵⁾. Ostali otoci, da su pusti. Među pustima izričito navodi: *Karāv* i još *Tqβerō*, a to su današnji Kornat i *Πιζύζ*, današnji Dugi otok⁶⁾.

Činjenica je, da na prijelazu X. vijeka u XI. zadarski vlasnici otoka darivaju jedan posjed na Dugom otoku (*Tilagus*) samostanu svetog Krševana u Zadru. U toj darovštini govori se o kućama⁷⁾, o naselju, pa bilo to naselje i skromno. To je naselje imalo i svoju crkvicu „*cella in honorem sancti Iohannis fundata ac posita in insula, que dicitur Tilagus*“. Ta je crkvica doista čedna⁸⁾; a ipak se tu radi o jednoj formiranoj crkvenoj općini, kojom je upravljao jedan svećenik reda sv. Benedikta iz zadarskog samostana sv. Krševana.

Ako je ispravno tumačenje dra F. Račkoga za izraz *Megarus*, da znači „Kuhar“⁹⁾, a taj se izraz sačuvao do danas u toponomastičkom nazivu Magrovica, već tada bi na Salima bilo naselje Hrvata, kada daju predjelima svoja hrvatska imena. Nije moguće utvrditi i koliko ih je bilo na prijelazu X. u XI. stoljeće s nedostatka podataka.

S juga sela Sali, povrh Saljskoga polja, nalazi se jedno brdo, a puk ga zove „Krnjenac“. U keltskom jeziku *kar* (korijen riječi) i riječ *karno* znače: *congeries lapidum* — hrpu kamenja.¹⁰⁾ Š. Ljubić izvodi ime stare Karantanije iz keltske riječi *krn* = kamen.¹¹⁾ Ovaj naziv može etimološki dolaziti i iz hrvatske riječi *krnj*, u značenju: manjkav, kome nešto nedostaje. Još i danas govore ljudi po zadarskom otočju: *krnji zub*, *krnjotine*, *krnjatak* u smislu da nešto nedostaje dotičnoj stvari. To brdo na Salima

⁵⁾ Rački, Doc. 404 — Sr. F. Šišić, Povijest Hrvata u vrijeme narodnih vladara, Zagreb 1925, 445. — Gdje je bilo to naselje na Ugljanu, ne dade se utvrditi po Porfirigenetu. Tragovi veće crkve, koja je najvjerojatnije starokršć. doba, i to baš u Mulinama, gdje je F. Bulić (*Bulletino di archeol. e storia dalmata*, god. III. br. 9, 160) našao dosta rimskih ostataka, upućivali bi na to, da je naselje bilo baš tu.

⁶⁾ Sr. F. Rački, Doc. 404. — O. Pizych = Dugi otok sr. Dr. A. Strgačić, *Cella st. Iohannis in Tillago*, u „Časopisu za hrv. povijest“, Zagreb 1943, svez. 4 str. 323-325.

⁷⁾ „In Tillago in ualle maiori sancti Uictoris ex parte altana, que continet a loco, ubi *Megarus* dicitur, usque ad casas“. — Rački, sp. dj. 25.

⁸⁾ Prema sačuvanom zidu crkvica je duga preko 6,50 m, a široka 3,35 m. O toj crkvi sr. Dr. A. Strgačić, sp. dj.

⁹⁾ Fr. Rački, Doc. 26, br. 3.

¹⁰⁾ Sr. A. Holder, *Alt-celtischer Sprachsatz*, Leipzig 1893, svez. 4, str. 794. Već je J. J. Kohl (*Reise nach Istrien, Dalmatien und Montenegro*, Dresden 1851) vidio u imenima: *Carinzia*, *Carniola*, *Carnia*, *Carnaro* ili *Quarnaro* keltski korijen: *kar*. — Apud V. Brunelli, *Storia della Citta di Zara dai tempi piu remoti sino a MDCCCXV compitata sulle fonti*. Parte prima, Venezia 1913, 39, nota 5.

¹¹⁾ Ogljedalo književne povijesti jugoslavenske I, Rijeka 1864, 84, nota 1.

ima krnjast, manjkav oblik. Kada pak Saljani, pogotovo stariji, izgovaraju ovo ime, čuje se Krnenac, a ne Krnjenac. To opaža onaj, tko ih pomnjivo sluša. Upitaš li, da ponove to ime, onda se, osobito kod mlađih, čuje ono „n“ u drugom slogu od kraja malko jotovano. To je utjecaj škole i književnog jezika.

Ime Kornat nejasna je izvora.

A. J. Fosco vidi u tom imenu, kao i u imenima mnogih otoka po Jadranu, ostatke feničke riječi. Njemu ime, koje Feničani najčešće upotrebljavaju za otoke *Zur, Zir, Zer, Zar*, znači „rape, sasso, scoglio, luogo di rifugio, porto di sicurezza“. U feničkom se jeziku slovo *tzade* (nekakvo naše *dz*) često mijenja *sakof* i *kaf* (po prilici naše *k*), te mu od *Zor* dolazi *Kor* ili *Chor* + *nata* = današnji Kornat; od *Zur* dolazi *Kur* ili *Chur* + *zola* = današnja Korčula, i t. d.¹²⁾

Prof. dr. P. Skok misli, da dolazi ime Kornat od latinske riječi *corrinare* u značenju izrezuckati. Prema tome *Insula corrinata* u značenju: od mora izgrizeni otok. Otuda on tumači da dolazi i talijanski naziv *Incoronata* = *In(sula) corrinnata*.¹³⁾ Nejasno mi je ovdje, kako je od toga došlo baš *Incoronata*, a ne *Incorrinata*, kako bi se očekivalo po takvom latinskom predlošku.

Kasnije se *Incoronata* javlja u pohrvaćenom obliku „*Krunjenica*“. No, to nije poteklo iz naroda, već su neki školovani ljudi jednostavno preveli talijansku riječ, izvodeći je od talijanskog glagola *incoronare* = okruniti. Odatle *Krunjenica* za *Kornat*.

Meni je udario u oči Porfirogenetov izraz za Kornat. On ga zove *Τρεβενω*¹⁴⁾. Donosi doista *κατατορεβενω*. Već je F. Rački tu vidio „*Vox corrupta*. cfr. *Kakan, Kerknata, insulae in destrictu iadertino*“.¹⁵⁾ Otočić *Krknata*¹⁶⁾ je pred Žmanom i dijelom pred Zaglavom, kraj Dugog otoka,

¹²⁾ A. Fosco, I Fenici e Cananei ossia Pelasgi primi abitatori della Dalmazia comprovati coi nomi geografici. U „Folium Diocesanum curiae Episcopalis Sibenicensis 1886—1888“. Pretiskano u „Archivio storico per la Dalmazia I, Roma 1926, 17, 23. — Sr. Dr. F. Madirazza, Storia e costituzione dei comuni dalmati, Spalato 1911, 126.

¹³⁾ Dr. P. Skok, Naša pomorska i ribarska terminologija na Jadranu, Split 1933, 19.

¹⁴⁾ Fr. Rački, Doc. 404; Šišić, Povijest Hrvata I, Zgb. 1925, 445.

¹⁵⁾ Fr. Rački, sp. dj. 414.

¹⁶⁾ Ime *Krknata* izvodi prof. dr. Antun Mayer iz latinskoga *Circinata*. Od te latinske riječi, koju smo mi dobili preko jezika dalmat. Romana, koji je poznao samo jednu palatalizaciju velara (*k, g*), i to jedino pred „*i*“, a ne i pred „*e*“, dobili su Hrvati *Krknata* (od *Circinata*), *Plakir* iz latinskoga *placere* (poznato lice Držićeve kome-dije).

sa sjeverne strane. Kakanj je mali otočić u šibenskoj okolici. Mislim, da oba ova mala otočića ne dolaze kod Porfirogeneta zbog njihove male površine.

Kada se u toj Porfirogenetovoj riječi utvrde dva imena, *Karata* za otok Pašman, a *Tρεβενω* za Kornat, onda je to shvatljivije. „Ovako se tumači — piše dr. P. Skok — njegovo pisanje *Trebeno*. Ovaj je naziv car pisao zajedno sa Katan. Ovakova mu se greška dogodila još tri puta, i to u *Lontodokla*, što treba rastaviti u *Lon* i *Dokla*, *Estiunez* (to je Se-strunj i Iž) i u *Skirdakissa* (to je Skarda i Kissa = Pag). Greške ove prirode u dugim listama imena mjesta lako se mogu razumjeti.“¹⁷⁾

Porfirogenetova izdanja donose *Tρεβενω*, dok mi se čini, da bi imalo prvotno stajati *Γρεβενω*. Lako je u grčkoj kapitali zamijeniti *ταυ* i *γαμμα* te za *Γρεβενω*. pisati *Tρεβενω*. „Greiben“ zovu još i danas na zadarskim otocima općenito: oštri, strmeniti, kameniti, sedlasta oblika otočić. Imamo pred Silbom školjiće „Gribeni“, a Saljani zovu „greben“ oštro kamenje Dugog otoka sa strane Jadrana.

Porfirogenet je tu u tom obliku predao izgovor ondašnjih starih Hrvata, kako su oni onda nazivali današnji Kornat.

Do pod konac XIII. stoljeća dolazi u spomenicima Dugi otok pod imenom *Tilagus*.¹⁸⁾ Od zadnje četvrti XIII. stoljeća susrećemo se s novim nazivom za Dugi otok, a taj je *Insula Magna*.

U listini od 10. travnja 1280. to dolazi prvi put.¹⁹⁾ Poslije sve češće²⁰⁾ pod tim imenom, dok napokon ovo posljednje ime istisne sasama ono prvo. — Stari se naziv *Tilagus* („*Insula Tilagi*“) upotrebljavao neko doba paralelno s novim. U listini od 23. kolovoza 1305. dolazi još naziv „*Insula Telagi*“,²¹⁾ nakon što je prije tog doba bio upotrebljavan i naziv „*Insula Magna*“. Da je pak „*Insula Magna*“ = Dugi otok, jasno nam kaže listina od 22. prosinca 1376. Tu se daje zemlja „*Colano filio condam Marini de Fanfogna — et Iuani condam Percini de Insula Magna habitatori in Reg-*

¹⁷⁾ Dr. P. Skok, Dolazak Slovena na Mediteran, Split 1934, 224, nota 4, 121, 126.

¹⁸⁾ Sr. o. *Tilagus* Dr. A. Strgačić, sp. dj.

¹⁹⁾ T. Smičiklas, Diplomatički zbornik kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije VI, Zagreb 1908, 339; Sr. Š. Ljubić, Dva popisa listina glasovitoga manastira sv. Krševana u Zadru, Zagreb 1887 (Starine XIX), 107, 109.

²⁰⁾ Tako god. 1296. (Smičiklas, sp. dj. VII, 244, 250, 256—257, 279), god. 1297. (Smičiklas, sp. dj. VII, 287), godine 1300. (sp. dj. VII, 398—400). — Sr. Dr. L. Jelić, Poviestno-topografske crtnice o biogradskom primorju u „Vjesniku hrv. arh. društva“, N. S. III. Zagreb 1898, 78.

²¹⁾ Sr. Smičiklas, sp. dj. VII. Zagreb, 1910, 108.

*utupogle*²²⁾... *in loco uocato Telca et in loco Cobiglarat*²³⁾; *item in loco uocato Pogle sancti Grisogoni*²⁴⁾; *ac omnes et singulas terras — positas in confinibus Jesera*²⁵⁾ Svi ovi lokaliteti ubicirani su na Dugom otoku.

Već najstarije vijesti, što ih imamo o Dugom otoku, od XIII. stoljeća pa do danas, govore, da se u nazivima predjela vrlo malo što mijenjalo.

Sali se spominju u svom današnjem obliku u listini od 26. srpnja 1338. U toj listini Petar i Hodan, sinovi Mihovilovi, i Šime Stulčić (Simon Stullceig) prodaju Zoilu, sinu pok. Blaža de Soppe, zadarskom građaninu „*duas pecias terre nostre posite in Insula Magna in Sali in loco uocato Holmis, cum omnibus suis pertinenciis*...“²⁶⁾ Opaziti je, da ovdje dolazi ime u obliku *Sali*, kako ga Hrvati još i danas zovu, a ne u obliku *Sale*, što bi dolazilo od talijanske riječi *sale*, a znači *so*. Bianchi još nadodaje: „E Sale venne assai propriamente appellata, dapoiche il sale n'era una volta il principale prodotto, per cui si trovano saline in tutta la sua estensione principando da Punte Bianche, e terminando con questa borgata“²⁷⁾ Čitavi predio današnjeg sela Sali pak dalje do Brbinja nema mjesta, gdje bi se mogla, pa bilo to i u malim količinama, proizvoditi *so*. Pa ni stari spomenici ne govore o solanama u Salima, dok o brbinjskim solanama ima vrlo mnogo govora. U predjelu Sali je nemoguća proizvodnja soli s najjednostavnijeg razloga, što strma obala na dopušta gradnju solana.

U listini od 26. srpnja 1338. označeni su i međaši ovih dviju čestica: „*Vni quarum peciarum de quirina sunt gognai septem, de borea et de quirina et de trauersa est nemus, de austro est maceria quedam in monte*

²²⁾ Danas se taj predio zove Arnjevo polje. Tu je starohrvatsko vokalno „r“ uobličeno danas u *ar*, dok je 1376. u *re*: Regniupogle, a danas Arnjevo polje. Još imamo u jednom drugom nazivu ono likvidno *r* uobličeno u *ar*, u nazivu malog poluotoka u uvali Telaščici. Zove se Artak = Rtić.

²³⁾ Još i danas se taj rt zove Kobiljak, bez onoga „rat“ na kraju. U specijalnim kartama daju mu talijansko ime Belvedere (najjužniji rt. Dugog otoka, prema svjetioniku Sestrice).

²⁴⁾ Danas se to polje zove „Krševanje polje“. To je jednostavno hrvatski prijevod od onog „Pogle sancti Gresogoni“ starih listina. Ili obratno?

²⁵⁾ Danas Velo i Malo jezero. Zovu se još u puku i Žmanska jezera, jer su vlasništvo Žmanjana. — Ova se jezera spominju češće u starim spomenicima. Sr. Smičiklas, sp. dj. XV. Zagreb 1914, 244; Ljubić, sp. dj. 116, 117, 136.

²⁶⁾ T. Smičiklas, sp. dj. X. Zagreb 1912, 399.

²⁷⁾ C. F. Bianchi, *Zara cristiana II*, Zara 1879, 77, 62.

Holmis; alteri uero pecie de qua sunt gognai quinque de austro et de trauersa est mare, de quirina dicta maceria in dicto monte Holmis et da borea est carsum“.²⁸⁾

Postoji s JI sela Sali, udaljena jedan do dva km, jedna uvalica zvana Dumboka. Nad njom je brdašce Omiš. Po zadarskim listinama znamo da su do konca XII (do god. 1197) stoljeća, za orijentaciju vrijedili klasični nazivi: *aquilo ili septemptrio, occidentis, oriens, austrum ili meridies*. Od konca XII. stoljeća (od 1197) pa do XVI stoljeća upotrebljavaju se izrazi: *borea - boreales, sirocco, quirina (curina, curinales) i trauersa*. Dakle mjesto današnja 4 glavna vjetra N—S—E—W upotrebljavali su se u orijentaciji sekundarni vjetrovi, kako sam spomenuo. U glavnome to su upotrebljavali naši mornari po Jadranu uz zamjenu, što su mjesto *trauersa* govorili *garbin* a mjesto *quirina maistro*.²⁹⁾ Taj Holmis naših isprava nalazi se ondje, gdje je današnji Omiš, a spomenute su dvije čestice uz more, u uvali današnje Dumboke. Tu se nalazi *de austro* (= naše jadransko jugo ili SE) *et de trauersa* (= naš jadranski garbin ili SW) more. Ta listina spominje da je „*maceria quedam in monte Holmis*“. Ta velika gomila još je i danas tu. Možda s prethistorijskim grobovima.

Od drugih predjela na Salima spominje listina od 18. ožujka 1367. mjesto „*Crusieuag in Insula Magna*“.³⁰⁾ To je današnji lokalitet Kruševac, s JZ sela Sali, udaljen oko 1 km od sela. Gornja listina tvrdi samo da je in *Insula Magna*. Ne kaže pak gdje na Dugom otoku. Kaže nam to potanje druga listina, izdana 14. veljače 1368., gdje se kaže za jednu česticu, da je: „*in possessione posita in Insula Magna in loco Sale Cruseuag*“.³¹⁾ A tu je već detaljnije specijalizirano i gdje, naime: na Salima.

Isprava od 22. prosinca 1376. spominje lokalitet *Regniupoglie*.³²⁾ Nalazi se na teritoriju Sali, sa SZ Stivanja polja, između brda Čelo, Gračina i Riča-vrh.

Jedna listina od 7. studenog 1307. god.³³⁾ spominje predio Pećinica, a blizu njega Smokvica i Draga. Danas se sačuvao samo naziv Pećinica kod Gmajna polja teritorija Sali.

²⁸⁾ T. Smičiklas, sp. dj. X. 400.

²⁹⁾ Sr. V. Brunelli, *Il comune (di Zara) in sul finire dei tempi di mezzo*. U „*Archivio storico per la Dalmazia*“ fascic. 104, god. IX, vol. XVIII, Roma 1934, str. 383.

³⁰⁾ T. Smičiklas, sp. dj. XIV, 11.

³¹⁾ T. Smičiklas, sp. dj. XIV, 115; X, 521 spominje i „*Crusovopogle*“ na Salima.

³²⁾ T. Smičiklas, sp. dj. XV, 244. — Vidi još notu 22.

³³⁾ T. Smičiklas, sp. dj. VIII. 146—147.

Već spomenuta listina od 22. prosinca 1376. spominje „*Pogle sancti Grisogoni*“ na Dugom otoku i predio „*Telca*“. Do danas se sačuvao naziv Krševanje polje. To je polje od davnina bilo vlasništvo samostana sv. Krševana, po kome je dobilo i ime. Tome polju, točnije posjedu sv. Krševana u tom polju, donosi listina i međe: „*de trauersa et de borrea possidet ser Francescus de Ziuaellis, de austro est mare, de quirina sunt montes*“.³⁴) Tu je zapravo s juga (*de austro* — zapravo geogr. SE) more, jer i danas Krševanje polje počinje s mora u dnu Telašice, te ide između Vele Glave i Ostrovice s jedne, a Žmiraca s druge strane. — Ista listina spominje i Cobiglarat. Odgovara današnjem lokalitetu Kobiljak, najjužnijem rtu Dugog otoka. Narod ga još i danas zove Kobiljak ili Punta Kobiljaka, dok sam rt zove danas narod talijanskim imenom Belvedir—Punta Belvedira.³⁵) O predjelu Telca danas više nema traga.

Dosta rano se spominje lokalitet Dugo polje. Listina od 10. listopada 1296. donosi, da je Dobrača (Debraca), udova pok. Kose Saladina Zadranina, poklonila svoje zemlje „*in Insula Magna Jadre, in loco uocato Delgopole*“ Mariji, opatici samostana sv. Nikole u Zadru.³⁶) Skoro jedno stoljeće po tom se ponovo spominje Dugopolje, 10. kolovoza 1392., kada Stanko Givoli prodaje Kreši de Nassi u njemu 4 gonjala zemlje.³⁷)

Zaglav se po prvi put spominje g. 1451. u darovštini, kojom je (Grgur Mrganić (D. Gregorius Merganich) civis Jadrensis, darovao franjevcima trećorecima „*unum locum nuperime per ipsum Ser. Gregorium constructum, et factum pro statione Regularium personarum cum una Ecclesia sub voc. S. Michaelis . . . positum in Insula Magna in loco uocato Zaglav*“.³⁸) Taj Mrganić je bjegunac iz Bosne, a poslije trgovac i „*civis Jadre*“. Već god. 1439. obdario je samostan sv. Ivana Krstitelja van zadarskih zidina³⁹), a poslije osnovao samostan na Zaglavu. Po onome „*nuperime*“ vidi se da je crkva bila sagrađena neposredno prije god. 1451. Posvećena je ta crkva 1458. Saznajemo to iz glagoljskoga natpisa, koji je uzidan s lijeve strane praga ulaznih vratiju samostana na Zaglavu. Taj

³⁴) T. Smičiklas, sp. dj. XV, Zagreb 1934, 244.

³⁵) Sr. nota 23.

³⁶) T. Smičiklas, sp. dj. VII. Zagreb 1909, 256-257.

³⁷) Š. Ljubić, Dva popisa listina glasovitoga manastira sv. Krševana u Zadru, Zagreb 1887 (Starine XIX) 138.

³⁸) O. S. Ivančić, Povjestne crtice o samostanskom III redu sv. o. Franje po Dalmaciji, Kvarneru i Istri i poraba glagolice u istoj redodržavi. Sa priložima, Zadar, 1910., Prilozi str. 6-7, gdje donosi darovštinu po izvorniku.

³⁹) O. S. Ivančić, sp. dj. 209. — Danas je još tu crkva, a puk je zove „Sveti Đovanin“.

natpis nije danas na svom prvotnom mjestu. Morao je biti negdje u crkvi. Pri obnovi samostana 1887. uzidan je na tom mjestu. Natpis je dug 75 cm, a širok 19 cm. Ispisan je lijepom uglatom glagolicom. Donosim ga u cijelosti, i to s razloga, što kod Ivančića nije točno donesena⁴⁰⁾ baš godina. Natpis glasi:

„L̄t̄. ḡnih̄. č̄. u. l̄. z̄.“⁴¹⁾ na ok/tvu. pokoe./nie.
gospoe. / kršćenie. / crkve sgo Mihaela

T. j.: Let gospodnjih 1/458 na ok/tavu pokoje/nija Gospoje / Kršćenje / crkve svetoga Mihaela.

Ivančić donosi netočno,⁴²⁾ da je tu godina 1510, dok se jasno čita 1458. I to baš na osminu („na oktavu“) pohoda Gosepe, t. j. na 9. kolovoza te godine.

Ivančića znam i osobno dobro. A znadem da je on vrlo dobro poznao i tiskanu i rukopisnu glagolicu, kao i to, da je pomagao dra Parčića pri izdavanju njegovog glagolskog misala u Rimu, kako sam piše.⁴³⁾ One njegove riječi: „*Premda nije nikako moguće poznati u ovom glagolskom nadpisu pojedina slova, koja naznačuju godinu, ipak je stavno, da je najzadnje slovo iže, koje znači broj 10. A pošto nije moguće da je to godina 1410., kad još nije bila crkva ni sagrađena, sva je prilika, da spomenuta slova naznačuju godinu 1510*“⁴⁴⁾ ne mogu nikako protumačiti drukčije, već tako, da se Ivančić oslonio na nekoga drugoga, koji mu je u toj stvari dao slabe podatke o ovom natpisu. Natpis je čitljiv veoma dobro, a zadnje slovo nije *iže*, već *dzelo*, koje znači 8.

Ivančića je prepisao i Iveković,⁴⁵⁾ premda ga prethodno upozorih na tu Ivančićevu pogrješku.

Farlatijev podatak, da je zaglavski samostan osnovan, odnosno prenesen iz Sutomišćice na Zaglav, 1460., ne slaže se s izvorima.⁴⁶⁾ Po natpisu u Zaglavu crkva je posvećena 1458., po svoj prilici od zadarskog nadbiskupa Mateja Valaresso, koji je bio zadarski nadbiskup 1450—1496. Sagrađena je zajedno sa samostanom neposredno prije 1451., kako veli spomenuta darovnica.

⁴⁰⁾ O. S. Ivančić, sp. dj. 209-210.

⁴¹⁾ Ovo z u izvorniku je „dzelo“, a znači broj 8.

⁴²⁾ O. S. Ivančić, sp. dj.

⁴³⁾ O. S. Ivančić, sp. dj. 161, 197.

⁴⁴⁾ O. S. Ivančić, sp. dj. 209-210.

⁴⁵⁾ Dugi otok i Kornat, Zagreb 1928, 265 (61). Preštampano iz 235. knjige Rada Jugosl. akademije u Zagrebu.

⁴⁶⁾ Illyricum Sacrum V, 119.

Ž m a n. — U jednom se kupoprodajnom ugovoru od 18. svibnja 1347. spominje „*Vitus condam Radoslavi habitator loci dicti Mečane insule Magne*“, da je prodao svoj vinograd „*positum in insula Magna in loco dicto Mečane*“.⁴⁷⁾ Kada je papa Aleksandar IV. 11. rujna 1260. uzeo pod svoj nadzor posjede samostana sv. Nikole u Zadru, spominje „*ecclesiam sancti Johannis et Mečane cum terris, vineis et omnibus pertinentiis suis*“.⁴⁸⁾ Isti samostan sv. Nikole dao je 10. travnja 1341. Kranoti, Ivanovu sinu iz Dugog otoka „*tres gognaios terre posite in Insula Mečani in monte uocato Scipichic*“.⁴⁹⁾ Istoga dana isti samostan daje Ivanu Draganovu također tri gonjaja zemlje na istom otoku.⁵⁰⁾ Malo poslije je 18. svibnja 1347. Kreše (Cresius) pk. Nikole „*de loco dicto Mečane insule Magne*“ prodao nekom Nikoli Crnomu (Cerni de Carbono), *civi Jadre* „*unam suam ogradam terre*“ „*positam in loco dicto Mečane insule Magne*“.⁵¹⁾ Iste godine i dana i mjeseca prodaje Vid Radoslav „*habitator loci dicti Mečane insule Magne*“ istomu Nikoli Crnomu jedan svoj vinograd „*in loco dicto Mečane*“.⁵²⁾ Također istoga dana, mjeseca i godine rečeni Nikola Crni kupuje od Stošije, kćeri pk. Kranote „*de loco dicto Mečane insule Magne*“ „*quamdam suam ograddam terre partim vineatam et partim non vineatam, positam in dicto vocabulo Mečane*“.⁵³⁾

O kojemu se mjestu na Dugom otoku tu govori? — Da se radi o jednom mjestu na Dugom otoku, iz gornjih je navoda sigurno. A da li je to mjesto ubicirao tko, i da li se potrudio ubicirati ga, nije mi poznato. Index alphabeticus X sveska Smičiklasova kodeksa spominje: *Mečane Insula (Mečanj)*. Jednako Index XI: *Mečani (Mečane) locus in insula Magna*. Index XIII. sveska ne spominje ga.

Analogan apelativ nosi danas jedan mali otočić ispod Dugog otoka, s juga sela Dragove, na otvorenu Jadranu, a narod ga zove Mežanj. Dug je 1/2 km, a širok oko 400 m. Otočani zadarskog otočja izgovaraju ga Mežanj, a ne Mečanj.

Svi podaci iz gornjih isprava upućuju, da ga poistovetimo s današnjim selom Žman na Dugom otoku.

I. Od pradavnih vremena je župska i jedina crkva na teritoriju ovog sela posvećena sv. Ivanu Krstitelju, i to „Useknovenije glavi svetago

⁴⁷⁾ T. Smičiklas, sp. dj. XI, Zagreb 1913, 366.

⁴⁸⁾ T. Smičiklas, sp. dj. V, Zagreb 1907, 165.

⁴⁹⁾ T. Smičiklas, sp. dj. X, Zagreb 1912, 165.

⁵⁰⁾ T. Smičiklas, sp. dj. X, 608.

⁵¹⁾ T. Smičiklas, sp. dj. XI, 364-365.

⁵²⁾ T. Smičiklas, sp. dj. XI, 366.

⁵³⁾ T. Smičiklas, sp. dj. XI, 367.

Ivana Krstitelja“. A stari su izvori skoro redovito imenovali manja naselja po crkvi oko koje se skupila takva naselja. N. p. „*Sti Damiani Berbini*“, „*Sti Johannis in Tilago*“, „*in ualle sti Stephani*“ (današnja Luka na Dugom otoku) „*in ualle sti Laurencii*“ (današnji Lukoran na otoku Ugljanu) i t. d.

II. po ispravi od 10. travnja 1341. u lokalitetu Mečane ima brdo Scipichic. — Tik do današnjeg Žmana nalazi se i danas brdo Sipičak. Položeno je s jugoistoka sela. Ovo je brdo mjerodavno za ubikaciju Mečane u današnji Žman.

III. Po analogiji riječi „žmuo“⁵⁴), ili u još starijem obliku, kako još danas govore na Dugom otoku, Ižu i ostalim zadarski otocima, „žmûl“, gdje se krajnje „l“ nije još pretvorilo u „o“, od Mečan naših isprava imamo Mežân, a od ovoga je postalo Žemân. Dr. P. Skok donosi,⁵⁵) da se u staro doba u Dubrovniku izgovaralo „mžul“. Da se olakša izgovor, nastalo je metatezom „žmul“. Analogno tome, Mečan odnosno Mežân — Žeman — Ž/e/man — Žman.

Sam pak naziv Mečan dolazi od kasnolatinske riječi „*mezanus*“ — srednji. Geografski baš nije Žman po srijedi Dugog otoka.

Od žmanskih predjela spominje se 1287. god. „*Glavočapole*“, što bi bilo identično s današnjim Glavočevo polje. „*Stridnople*“ = danas Srijunje polje,⁵⁶) a „*Gesero Magno*“ identično je s današnjim Velim Jezerom, koje se spominje 1305. god.⁵⁷)

L u k a. — Selo Luka na Dugom otoku javlja se okasno u pisanim spomenicima. „*Stanco, filio condam Stoysce de Insula Magna districti Jadrensis, et Desse eius uxori*“ prodao je Collanus pk. Marina de Fanfogna 29. kolovoza 1365. „*nam suam vineam siue uites unius sue vinee... que uinea est posita in Insula Magna in ualle sancti Stephani*“.⁵⁸) Jedno stoljeće poslije susrećemo „v Sustipanji Luci Velom Otoci“ u oporuci, koju je 12. siječnja 1460. vlastoručno napisao glagolicom župnik Luke Don Petar Kršavić.⁵⁹) To je čisti prijevod s latinskoga: *uallis Sti Stephani* =

⁵⁴) Dr. P. Skok, Naša pomorska i ribarska terminologija na Jadranu, Split 1933, 94.

⁵⁵) Dr. P. Skok, sp. dj. 94.

⁵⁶) T. Smičiklas, sp. dj. VI. Zagreb 1908, 591.

⁵⁷) T. Smičiklas, sp. dj. VIII. Zagreb 1910, 110. — Isti, sp. dj. XV. Zagreb 1934, 244 spominje zemlje „in confinibus de Jesera“ — Sr. š. Ljubić, Dva popisa (Starine XIX), Zagreb 1887, 116, 117, 136.

⁵⁸) T. Smičiklas, sp. dj. XIII, Zagreb 1915, 464.

⁵⁹) Dr. D. Šurmin, Acta croatica I, Zagrabiae 1893, 221. — ss. — Dr. L. Jelić, Fontes historici liturgiae glagolito-romanae a XIII. ad XIX. saec. Veglae MCMVI, XV. saec., no 50, pag. 13.

Sustipanja luka. A u selu Luci danas seljani zovu uvalu, oko koje se prostire selo: „Sustipanja vala“. Pomalo iščezava prednji dio riječi, a ostaje samo zadnji: vala. Na vidljivom se mjestu nalazi još i danas crkva posvećena sv. Stjepanu. Stara je srušena 1888., a na istom mjestu te godine sagrađena današnja. Specijalnih lokaliteta stare listine ne spominju, nego općenito „in ualle sti Stephani“. Zemlje ovog predjela, koje su mogle doći u staro doba u obzir, protežu se od obale na jugoistok prema Zmanu.

S a v a r. — Prodan Longinović („Prodanus Longinovich“) daje 13. veljače 1337. svome sinu Marinu zemlju na Dugom otoku („positam in insula Magna“), i to baš „in loco uocato Sauro“. Taj Prodan Longinović bio je „villanus monasterii s. Grisogoni de Berbegno“ na Dugom otoku.⁶⁰⁾ To je prvi put, da se u pisanim spomenicima spominje današnji Savar.

Iste godine spominje se Savar pri diobi Miška i Jure, sinova Blaža de Soppe, zadarskog građanina: „*possessionis posite in insula Magna in loco uocato Saure*“. Već tada je morao biti Savar naselje, budući da se u istoj listini govori: „*cum toto dicto curtino et domibus et omnibus aliis pertinenciis suis*“.⁶¹⁾

Prema ovome ime Savar datira barem iz prve polovine XIV. stoljeća. Predaja, da je Savar bio naseljen od nekih obitelji iz Suovara u zadarskom kotaru, mogla bi biti istinita u toliko, što bi se starim žiteljima priselili novi iz Suovara, u koliko se dokaže, da su uopće iz Suovara kakvi bjegunci došli u Savar. Nikako pak nisu ovi novi doseljenici dali selu Savar ime po Suovarama. Bianchi piše: „Un indizio — da su ti bjegunci ispred Turaka osnovali („avessero fondato la villa di Sauro“) — sarebbe la somiglianza del nome Sauro con quello di Sovare“.⁶²⁾ Taj zaključak Bianchijev nije ispravan, jer se Savar spominje bar u prvoj polovini XIV. stoljeća, a napadi Turaka na zadarsku okolicu tek u II. polovini XV. stoljeća.

Dr. P. Skok dovodi ime Savar u vezu s grčkom riječi: σαυρος, a znači: gušterica ili vrsta ribe, koja je poznata po zadarskom otočju pod imenom „šarûn“ ili „šnjur“.⁶³⁾

B r b i n j. — Jedno od naselja na Dugom otoku, koje spominju najstariji pisani spomenici, jest Brbinj. Godine 1195., na 5. maja, papa

⁶⁰⁾ T. Smičiklas, sp. dj. X, Zagreb 1912, 299.

⁶¹⁾ T. Smičiklas, sp. dj. X, 341.

⁶²⁾ C. F. Bianchi, Zara cristiana II, Zara 1879, 71, 336-337.

⁶³⁾ „Jadranska Straža“ god. 1939, 189; Isti, Naša pomorska i ribarska terminologija na Jadranu, Split 1933, 51.

Celestin III. prima pod svoj nadzor imanja sv. Krševana u Zadru, među kojima se spominje „*et ecclesiam sancti Domiani Berbinei cum pertinentiis suis*“.⁶⁴) Godine 1280., na 10. travnja, zadarski građani Kuzma i Rada prodaju dva komada svoje zemlje na Dugom otoku „*videlicet in Berbigno*“.⁶⁵) Dne 13. veljače 1337. daje Prodan Longinović „*uillanus monasterii sancti Grisogoni de Berbigno*“ svome sinu Marinu neke zemlje u Savru.⁶⁶) Na 3. studenoga 1370. daje samostan sv. Krševana u Zadru Papi, Nikoli i Martinu iz Trsta („*de Tergesto*“) „*salinas quinquaginta unam dicti monasterii positas in Insula Magna districtus Jadre in loco dicto Berbigno*“.⁶⁷)

Pojedinih lokaliteta u predjelu Brbinju ne donose stare listine. O solanama u Brbinju još je blijeda predaja u selu. Vide se također i temelji jaruga tih solana u zapadnoj luci Brbinja. Djelomično su i nasute.

Na otoku Utram, koji se nalazi na ulazu u luku Brbinja — zapadno — vide se stare ruševine kuća. Predaja je, da su to bili magazini soli.

Dragove. — Za ovo selo donosi Bianchi⁶⁸) „*che in antiche scritte viene denominata Tersane*“. Nisam uspio naći nijedan dokumenat, koji bi potvrdio ovu Bianchijevu tvrdnju. Donosi još i to, da je selo spomenuto „*in documento del 1432*“.

U Dragovima se nalazi jedan predio, koji se zove Dubovica. Spominje se u jednoj listini od 3. prosinca 1313., gdje Stjepan, Dišin sin iz Zadra („*olim Dise habitator Jadre*“) „*Jurgio filio olim Drusco habitator Jadre*“ prodaje vinograd „*in insula Magna in Dubovica*“.⁶⁹) Na brdu Dubovica nalazi se zavjetna crkvice, posvećena Gospinu porođenju. Po Bianchiju se spominje prvi put 1674. godine⁷⁰), i to kao podružnica Božave, a ne Dragova.

Na zemljištu današnjih Dragova imali bi se nalaziti Čavonjani lazi („*Čauognini lasi*“) listine od 11. kolovoza 1296. U toj listini prodaje „*Rava filius condam Andree de Rava civis Jadre*“⁷¹) svoje zemlje „*in insula Magna in loco uocato Čauognini lasi, de quibus sunt tres pece*

⁶⁴) T. Smičiklas, sp. dj. II, 274.

⁶⁵) T. Smičiklas, sp. dj. VI. Zagreb 1908, 339.

⁶⁶) T. Smičiklas, sp. dj. X. Zagreb 1912, 299.

⁶⁷) T. Smičiklas, sp. dj. XIV, 297.

⁶⁸) C. F. Bianchi, Zara cristiana II, 68.

⁶⁹) T. Smičiklas, sp. dj. VIII, 346.

⁷⁰) Sp. dj. 66.

⁷¹) Po ovoj građanskoj zadarskoj obitelji dobio je svoje ime i otok Rava ispod Zadra, između otoka Iža i Dugog otoka. Po Bianchiju (Zara cristiana II, 74) spominje se već god. 1391. „Pre Cvitko“ kao župnik Rave.

magne et plus“ Barti, sinu pok. Nike Sconila, zadarskom građaninu.⁷²⁾ Zemlje su u Čavonjinim lazima i u Oparča drazi („*Oparca draga*“) i pod brdom Dobrinjem („*sub monte Dobrino*“). Usve „*gognaiorum ducentorum et viginti quinque ad (men)suram comunis Jadre*.“ Po međašima „*que terre omnes firmant ex quirina iuxta mare, ex trauersa iuxta montem, ex austro iuxta terram tui Barthe de Scomla, et ex borrea iuxta terram monasterii sancti Michaelis de Scopulo*“.⁷³⁾

Jedina stalna točka, po kojoj se daje ubicirati lokalitet Čavonjini lazi, jest međa „*ex quirina iuxta mare*“. Dakle s NW, ili po mornarsku de maistro, nalazi se more. To ne može biti more sa sjeverne strane Dugog otoka radi strmog spuštanja obale, jer se toliki kompleks zemlje ne bi našao sa sjeverne strane otoka. Nalazi se takav obradivi kompleks zemljišta s jugozapadne strane, ispod brda Gračina-Čelo-Vrh Zlata. A na to nas upućuje i ostatak imena Čavonjini lazi, koji se sačuvao u nazivu Čavoska Lučica, ispod Dugog otoka, u predjelu brda Gračina-Čelo-Vrh Zlata kao predio još danas zvan Čavonjine ograde.

Božava. — Pod ovim se imenom spominje selo u listini od 14. travnja 1327., kada Ivan, sin pok. Andrije, „*habitator ad Punctas in insula Magna*“, poklanja svojoj ženi Radici, kćeri pok. Grubše („*Grubce*“) „*integram medietatem tocius unius vinee mee pro indiuiso posite in insula Bosau super terram monasterii sancte Marie monialium de Melta*“.⁷⁴⁾ Četrnaest godina potom samostan sv. Dimitrija u Zadru podlaže svoje zemlje „*in insula Magna in loco uocato Bosau*“ izuzev „*quandam vineam propriam ipsius monasterii, et quandam aliam vineam Striani positam ibi in terra dicti monasterii*“. Podlaže ih 26. lipnja 1341. Jakovu de Fanfogna, građaninu zadarskomu.⁷⁵⁾

Ime nekadašnjeg lokaliteta Striani sačuvano je još danas u imenu Stria-bok. Nalazi se na teritoriju sela Božava, malo sa sjevera uvalice zvane „*Za Nediljno*“ sa NW crkvice Sv. Nedjelja u Božavi. Tu običavaju seljani otoka Zverinca pristajati svojim lađicama, kada dolaze poslom na Božavu.

Spomenute su redovnice imale „*quandam domum cum curia ibidem*

⁷²⁾ T. Smičiklas, sp. dj. VII. Zagreb 1909, 250-251. Poslije 1300 (Smičiklas VII, 398) Barte de Scomla istu je zemlju prodao samostanu sv. Krševana u Zadru uz oznaku istih lokaliteta kao u listini iz 1296. — Sr. T. Smičiklas sp. dj. VII. 399—400.

⁷³⁾ T. Smičiklas, sp. dj. VII, 250.

⁷⁴⁾ T. Smičiklas, sp. dj. IX, Zagreb 1911, 335.

⁷⁵⁾ T. Smičiklas, sp. dj. X, Zagreb 1912, 627.

positam“,⁷⁶⁾ koju su pridržale za se. Veoma je vjerojatno, da je to bila kuća njihova dvornika, koji je upravljao njihovim imanjem u tom kraju.

Još se spominje Božava u ugovoru, kojim je obitelj Fanfogna 23. travnja 1359. kupila od Marina pok. Stjepana Mužine (Stephani Mucini) polovinu svih njegovih prava na pašu i travnjak „*de Boxava*“.⁷⁷⁾

Veli Rat. — Južni dio Dugog otoka bio je u staro doba označen starohrvatskom riječi *rat* („Kobiglarath“). Isto tako zvao se i sjeverni uski dio u starim ispravama *rat*. U ispravama pisanim latinskim jezikom dolazi u prijevodu *Puncta*. U narodu se zove hrvatskim jezikom *Veli rat*. Možda otuda, što onaj predio nije obrastao šumom, te na prvi pogled izgleda „bijeli“, dolazi talijanski „Punte Bianche“. Ili radije od zamjene labijala „b“ u „v“ u hrvatskom jeziku. Imamo analogan slučaj kod imena triju otočića ispod otoka Iža, s njegove zapadne strane. Jedan se zove, Mali, drugi Sridnji, a treći Beli. Ovdje je sigurno Beli nastalo od Veli. Inače bi bilo besmisleno stupnjevanje po veličini. „Beli“ je najveći od tih triju otočića, a po veličini je najmanji „Mali“, a između njih stoji veličinom „Sridnji“.

Zadarski nadbiskup u dogovoru sa svojim kaptolom zaključio 7. siječnja 1328. prodati „*quandam possessionem positam in territorio Jadre in insula Magna in loco uocato Puncta*“.⁷⁸⁾ Razlog je „*que dicto archiepiscopatu modicum prebet emolumentum adque fructum*“.⁷⁹⁾ Posjedi zadarske nadbiskupske menze nalazili su se u Velom ratu još do agrarne reforme 1936. godine.

Na 24. travnja 1352. kupuje Čabrul (Cabrolles) Šeniković (Scenicouich) *de insula Magna* tri gonjala zemlje „*posite in dicta insula Magna loco ubi dicitur ad Punctas*“.⁸⁰⁾

Spominju se i vinogradi iz Velog rata u kupoprodajnom ugovoru od 9. srpnja 1366. Matij Fanfogna prodaje ih Nikoli Misuli, koji kupuje 44 mjere vina (modii vini) o jematvi iz vinograda u Velom ratu „*de insula Magna de loco uocato Puncte*“.⁸¹⁾ Još su i danas dobre zemlje za gajenje vinograda u predjelu Velog Rata, osobito na prevlaci između uvale Sakaruna i Čune, napose oko uvale Sakarun.

⁷⁶⁾ T. Smičiklas, sp. dj. X, 627.

⁷⁷⁾ T. Smičiklas, sp. dj. XII, 564.

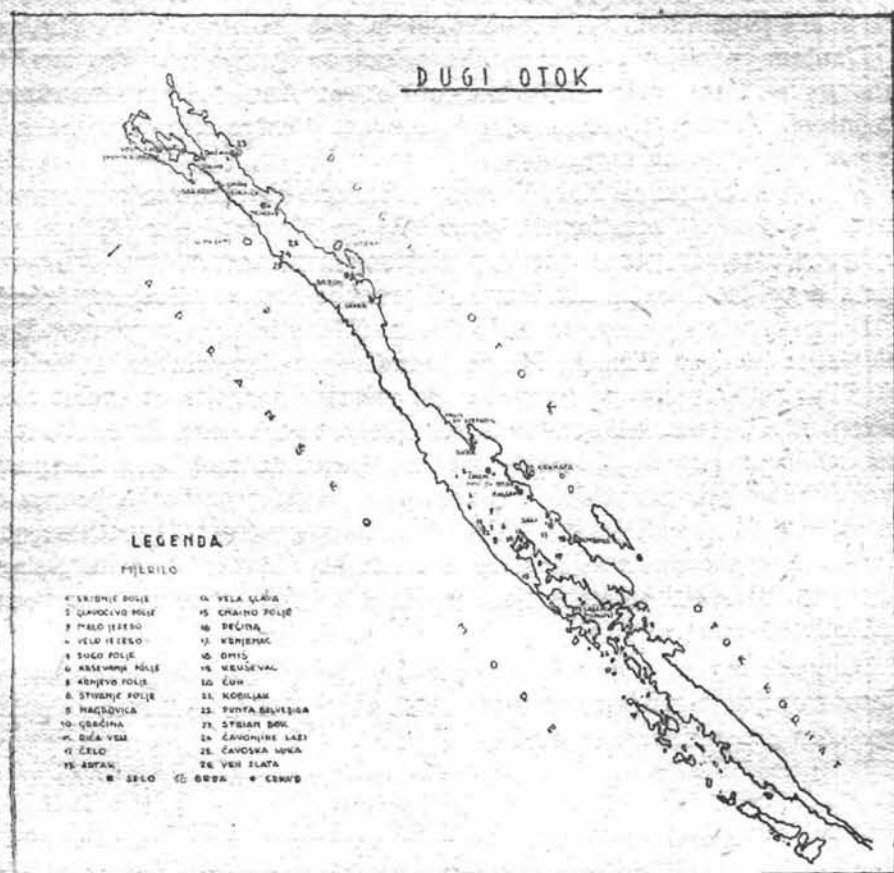
⁷⁸⁾ T. Smičiklas, sp. dj. IX, 375.

⁷⁹⁾ T. Smičiklas, sp. dj.

⁸⁰⁾ T. Smičiklas, sp. dj. XII, 91.

⁸¹⁾ T. Smičiklas, sp. dj. XIII, 542.

U ispravi od 8. prosinca 1341. spominje se, da samostan sv. Nikole u Zadru daje Večku Vuričkoviću „*Vecheche Gresani Vurichcovich uillano dicti monasterii in insula Magna in loco uocato Vampsane*“ tri gonjala zemlje „*posite ibi in Vampsane in dicta insula*“.⁸²⁾ Ta se zemlja nalazi *in loco uocato Sipiçastrasica*“.⁸³⁾

Ovaj predio ne mogu ubicirati s nedostatka daljih oznaka.

Da nije ovaj „*Vampsane*“ Bianchijev „*Tersane*“? On piše za selo Dragove „*che in antiche scritture viene denominata Tersane*“.⁸⁴⁾ Ne donosi mjesto, otkuda crpe tu vijest. Stoga nam je nemoguće što sigurnije kazati o tom lokalitetu.

⁸²⁾ T. Smičiklas, sp. dj. X, Zagreb 1912, 347.

⁸³⁾ T. Smičiklas, sp. dj. X, 348.

⁸⁴⁾ Zara cristiana II, Zadar 1879, 68.

RÉSUMÉ

QUELQUES QUESTIONS TOPONYMIQUES ET TOPOGRAPHIQUES DE DUGI OTOK

D'après la toponymie, nous pouvons déterminer la continuité ininterrompue des populations qui ont vécu sur la côte orientale de l'Adriatique.

L'auteur mentionne les noms des principaux endroits et des localités situés sur le „Dugi Otok“ (L'île Longue) et confirme que certains remontent jusqu'à l'antiquité, mais pour la plupart d'entre eux, la mention la plus ancienne date du moyen-âge.

A propos du nom de l'île „Kornat“, d'origine obscure l'auteur rappelle le nom *Τρεβενῶν*, mentionné pour l'île de Kornat par Constantin Porphyrogénète, et pense que l'appellation juste devait être *Γρεβενῶν*, d'après lequel les Croates ont donné à Kornat le nom de „Greben“ (récif).

Dans certains documents de la fin du XIIe siècle, on retrouve „Dugi Otok“ sous le nom d'Insula Magna, tandis que l'appellation antérieure était Tilagus. L'auteur parle encore de certains endroits et exclut toute relation entre le nom Sali et le mot „sol“ (sel). Pour le nom Žman, l'auteur pense qu'il provient de „Mecan“, qui, lui, dérive du mot latin Mezzanus, moyen, et que, par métathèse il a revêtu sa forme actuelle: A propos du nom de la partie nord de l'île „Veli Rat“ l'auteur émet l'hypothèse qu'il pourrait bien par analogie avec le nom italien „Punta Bianca“, s'agir ici du nom „Beli Rat“ (Pointe Blanche) dont le „Beli“ se serait transformé en „Veli“ (Grand).

Pour les autres endroits, l'auteur indique la date la plus ancienne de leur mention dans des documents historiques, et il s'efforce en même temps d'en déterminer les lieux.